

Participatiemogelijkheden in het decreet over het lokaal bestuur

Prof. Dr. Frankie Schram

KU Leuven Instituut voor de Overheid

Centrale Stelling

- *Artikel 2 § 1. De gemeenten en de openbare centra voor maatschappelijk welzijn beogen om op het lokale niveau duurzaam bij te dragen aan het welzijn van de burgers en verzekeren een burgersnabije, democratische, transparante en doelmatige uitoefening van hun bevoegdheden.
Ze betrekken de inwoners zo veel mogelijk bij het beleid en zorgen voor openheid van bestuur.*

Burgers en bestuur: rollen

Rol burger	Rol overheid
1, Kiezer	Democratische representant
2. Klant	Dienstverlener
3. Onderdaan	Regeltoepasser en handhaver
4. Maatschappelijk betrokkene, partner	Ontwikkelaar
5. Wijkbewoner, gebruiker	Beheerder
6. Belastingbetaler	Organisator

Een bepaalde rol maakt al dan niet participatie mogelijk
Een bepaalde rol maakt een bepaalde wijze van participatie mogelijk

De rol van de burger correspondeert niet noodzakelijk met de rol die de overheid aanneemt

KU LEUVEN

Participatie binnen democratie

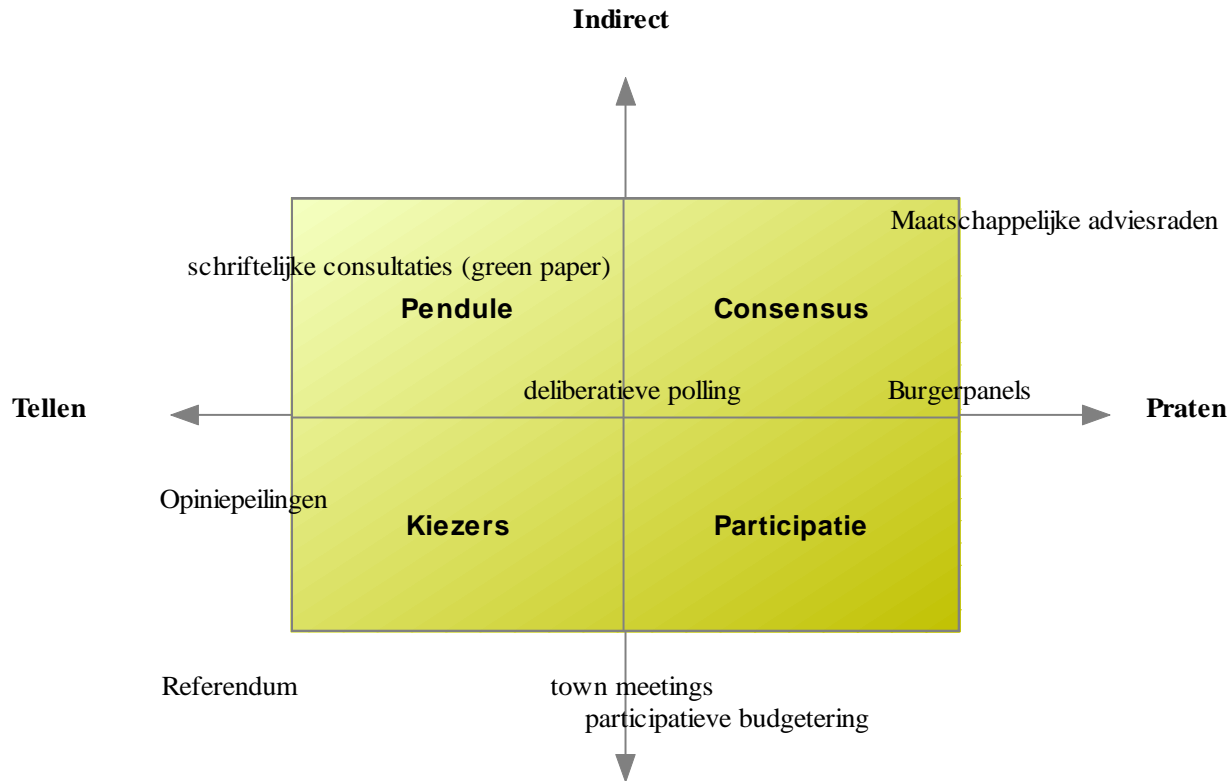
**WIJ ZIJN
DEBAAS**

KU LEUVEN

Participatie binnen democratie

	Stemmen	Onderhandelen
Indirect	Penduledemocratie	Consensusdemocratie
Direct	Kiezersdemocratie	Participatiedemocratie

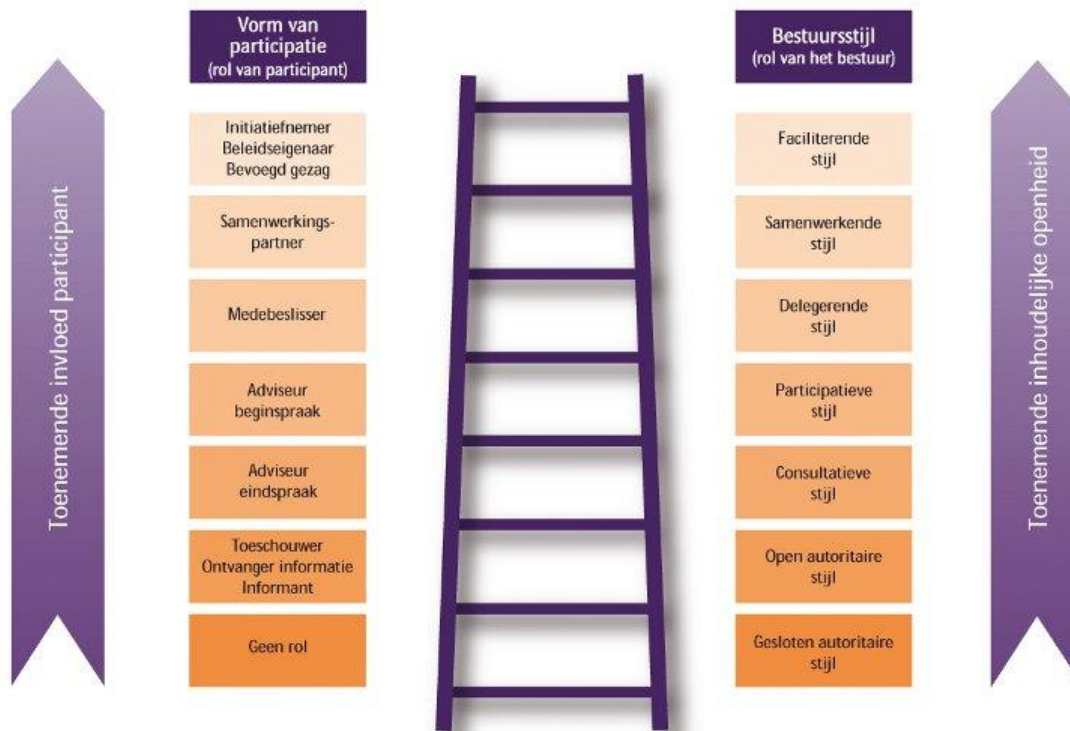
Participatieladder

TOENEMENDE BETROKKENHEID VAN DE BURGERS

Informeren	Consulteren	Adviseren	Coproduceren	Meebeslissen
Politiek en bestuur houden burgers op de hoogte van genomen beslissingen. Burgers leveren geen input.	Politiek en bestuur bepalen beleidsrichting. Burger is gesprekspartner. Resultaten zijn niet-verbindende bouwstenen voor beleid.	Politiek en bestuur laten burgers problemen en oplossingen formuleren. Ideeën hebben volwaardige rol in beleidsontwikkeling.	Politiek, bestuur en betrokkenen komen samen probleemagenda en oplossingen overeen. Politiek verbindt zich aan oplossingen bij de uiteindelijke besluitvorming.	Politiek en bestuur laten de besluitvorming over aan de burgers. Politiek neemt resultaten over, na toetsing aan specifieke randvoorwaarden.

Participatievormen en bestuursstijlen

© Partners+Präpper 2009

KU LEUVEN

Participatie via gemeenteraadscommissies

- Gemeenteraadscommissies: taak om o.m. advies te verlenen en voorstellen te formuleren over de wijze waarop vorm wordt gegeven aan de inspraak van de bevolking telkens als dat voor de beleidsvoering wenselijk wordt geacht
 - Kunnen altijd deskundigen en belanghebbenden horen (art. 37, § 3 Decreet Lokaal bestuur)

Titel VI – Participatie van de burger

- Klachtenbehandeling
- Inspraak, voorstellen van burgers en verzoekschriften aan de organen van het lokaal bestuur
- De gemeentelijke volksraadpleging

Titel VI – Participatie van de burger

- Klachtenbehandeling
 - Art. 302. Zowel de gemeenteraad als de raad voor maatschappelijk welzijn organiseert bij reglement een systeem van klachtenbehandeling.
 - Heeft betrekking op de dienstverlening, niet op het beleid
 - Onafhankelijk van de politiek – ambtelijk
 - Mogelijkheid om nader te bepalen:
 - Het moet voldoende duidelijk worden omschreven waarop de klacht betrekking heeft;
 - Of klachten mondeling of schriftelijk kunnen worden ingediend
 - Of er gronden zijn om een klacht niet te behandelen
 - Of een klager een persoonlijk belang moet hebben
 - Rapporteringsplicht aan gemeenteraad of aan de raad voor maatschappelijk welzijn: jaarlijks door de algemeen directeur

Titel VI – Participatie van de burger

- Klachtenbehandeling
 - Mogelijkheid om een ombudsdienst op te richten:
 - In eigen beheer,
 - Door een samenwerking tussen de gemeente en het OCMW
 - In het kader van een intergemeentelijke samenwerking
 - Via een overeenkomst met de Vlaamse ombudsdienst
 - OCMW's: ook: in een vereniging die is opgericht overeenkomstig deel 3, titel 4, hoofdstuk 2 en 3 van het decreet lokaal bestuur (welzijnsvereniging of een autonome verzorgingsinstelling)

Titel VI – Participatie van de burger

- Inspraak, voorstellen van burgers en verzoekschriften aan de organen van het lokaal bestuur
 - **Artikel 304, § 1.** *De gemeenteraad voert een beleid op het vlak van de betrokkenheid en de inspraak van de burgers of van de doelgroepen, met inbegrip van een regeling over het recht van de inwoners om voorstellen en vragen op de agenda van de gemeenteraad te zetten. Het eerste lid is van toepassing op het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn, met dien verstande dat "gemeenteraad" wordt gelezen als "raad voor maatschappelijk welzijn".*

Titel VI – Participatie van de burger

- Inspraak, voorstellen van burgers en verzoekschriften aan de organen van het lokaal bestuur
 - Memorie van toelichting: participatie kan op de meest diverse wijzen worden vorm gegeven
 - Bv. Participatiewijzer (Ne)
 - Bv. KU Leuven Instituut voor de overheid: Methoden en technieken van burgerparticipatie: strategieën voor betrokkenheid van burgers bij het federaal plan duurzame ontwikkeling
 - Bv. gemeenteraad die beslist om een deel van het meerjarenplan jaarlijks concreet te laten invullen door een participatief traject, waarvan hij de voorwaarden bepaalt en dat het college van burgemeester en schepenen dan uitvoert

Titel VI – Participatie van de burger

- Inspraak, voorstellen van burgers en verzoekschriften aan de organen van het lokaal bestuur

Oververtegenwoordiging	ondervvertegenwoordiging
Blank	Kansarmen
Hoger opgeleide personen van middelbare leeftijd	Allochtonen
Mannen	Jongeren
	Andersvaliden

Titel VI – Participatie van de burger

- Inspraak, voorstellen van burgers en verzoekschriften aan de organen van het lokaal bestuur
 - **Art. 304, § 2.** *Overeenkomstig artikel 28 van de Grondwet, heeft iedereen het recht verzoekschriften in te dienen bij de organen van de gemeente en bij de organen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn.*
 - In een algemeen reglement bepalen op welke wijze de gemeenteraad en de raad voor maatschappelijk welzijn concreet vorm zullen geven aan de inspraak, o.m. de inspraak door middel van verzoekschriften
 - Inspiratie kan worden gezocht in het gemeente en OCMW-decreet

Titel VI – Participatie van de burger

- Inspraak, voorstellen van burgers en verzoekschriften aan de organen van het lokaal bestuur
 - **Art. 304, § 3.** *Onder voorbehoud van de wettelijke en decretale bepalingen die op dit gebied gelden, kan alleen de gemeenteraad overgaan tot de organisatie van raden en overlegstructuren die als opdracht hebben op **regelmatige** en **systematische** wijze het gemeentebestuur te adviseren.*
 - Gemeenteraadsleden en leden van het college van burgemeester en schepenen kunnen geen stemgerechtigd lid zijn van de raden en de overlegstructuren, vermeld in het eerste lid.
 - Bevoegdheid is niet delegerbaar
 - Ten hoogste 2/3 van de leden mogen van hetzelfde geslacht zijn
 - Bestaande wettelijke en decretale bepalingen blijven van toepassing

Titel VI – Participatie van de burger

- Inspraak, voorstellen van burgers en verzoekschriften aan de organen van het lokaal bestuur
 - **Art. 304, § 4.** *De gemeenteraad en de raad voor maatschappelijk welzijn kunnen ook andere initiatieven nemen om de inspraak van de burgers te bevorderen.*

Titel VI – Participatie van de burger

- Inspraak, voorstellen van burgers en verzoekschriften aan de organen van het lokaal bestuur
 - **Art. 304, § 5.** *De gemeenteraad bepaalt bij reglement de wijze waarop concreet vorm gegeven wordt aan de inspraak, vermeld in paragraaf 1 tot en met 4, voor de gemeente en haar organen.*
De raad voor maatschappelijk welzijn bepaalt bij reglement de wijze waarop concreet vorm gegeven wordt aan de inspraak, vermeld in paragraaf 1, 2 en 4, voor het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn en zijn organen.

Titel VI – Participatie van de burger

- Inspraak, voorstellen van burgers en verzoekschriften aan de organen van het lokaal bestuur
 - Art. 304, § 6. *Het college van burgemeester en schepenen kan, onder de voorwaarden die de gemeenteraad vaststelt, het beheer van budgetten voor de realisatie van bepaalde acties of projecten toevertrouwen aan wijkcomités en burgerinitiatieven. De gemeenteraad bepaalt minstens aan welke voorwaarden een wijkcomité en een burgerinitiatief moeten voldoen om als voldoende gedragen te worden beschouwd voor een wijk of voor de bevolking.*

Titel VI – Participatie van de burger

- Inspraak, voorstellen van burgers en verzoekschriften aan de organen van het lokaal bestuur
 - Het budgethouderschap = de toegekende bevoegdheid tot beheer van een budget dat taakstellend is in die zin dat het een norm inhoudt waarvan de budgethouder de realisatie nastreeft.

Titel VI – Participatie van de burger

- Inspraak, voorstellen van burgers en verzoekschriften aan de organen van het lokaal bestuur
 - *Wijkcomité*: verenigingen of organisaties met een zekere bestendigheid die actief zijn op wijkniveau
 - *Burgerinitiatieven*: vereist niet dat er een permanente organisatie en werking is
 - Reglement kan o.m. bevatten:
 - Welke initiatieven komen niet in aanmerking;
 - Waar moeten de aanvragen worden ingediend en welke gegevens moet de aanvraag omvatten;
 - Wie keurt de aanvraag goed;
 - Op basis van welke criteria wordt de aanvraag beoordeeld;
 - Het initiatief moet een weerwaarde bieden voor de buurt of de wijk

Budgethouderschap

- Inspraak, voorstellen van burgers en verzoekschriften aan de organen van het lokaal bestuur
 - *Art. 271. Als het college van burgemeester en schepenen, overeenkomstig artikel 304, § 6, het beheer van een bepaald budget voor de realisatie van een bepaalde actie of een bepaald project heeft toevertrouwd aan een wijkcomité of een burgerinitiatief, staat een personeelslid van de gemeente in praktische uitvoering van dit beheer.*

Titel VI – Participatie van de burger

- Gemeentelijke volksraadpleging (art. 305-325)
 - Op eigen initiatief
 - Op verzoek van de inwoners van de gemeente
 - voor zover gesteund door ten minste
 - 20 % van de inwoners in gemeenten -15.000
 - 3000 inwoners in gemeenten +15.000 en – 30.000
 - 10 % van de inwoners in gemeenten met + 30.000
 - Voor zover voldaan aan bepaalde formele vereisten
 - Aangetekende brief aan burgemeester en schepenen
 - Verzoek met gemotiveerde nota + voorlichtingsstukken
 - Indiening door middel van een formulier afgeleverd door de gemeente met bepaalde vermeldingen
 - Controle door het college van burgemeester en schepenen

Titel VI – Participatie van de burger

- Gemeentelijke volksraadpleging

“Of neem de houding tegenover referenda. Vroeger werden die gezien als het summum van democratie. Men keek vol bewondering naar Zwitserland. Vandaag is er een hetze tegen referenda. Een volksraadpleging heet nu een veel te "bot" instrument te zijn. Je geeft te veel macht aan de gemakkelijk manipuleerbare kiezer. Wat is er dan veranderd?

Die kiezer is de jongste decennia steeds meer foute keuzes gaan maken. Tegen minaretten in Zwitserland. Of, erger nog, tegen de sacrosancte Europese Unie. Afschaffen dus die referenda.”

Bart Maddens, in ***Ach die domme kiezer toch...***

Vrt-nieuws, vrijdag 5 april 2019.

Besluit

